

Etävastaanotot ovat vaikuttavia mutta eivät sovi kaikille

COVID-19 pandemian myötä etävastaanotot ovat yleistyneet perusterveydenhuollossa ympäri maailman. Australialaisessa systemoidussa katsauksessa haluttiin selvittää, mikä on puhelin- ja videovastaanottojen vaikuttavuus ja vaikutus terveystalouden käyttöön perusterveydenhuollossa ja mielenterveyspalveluissa. Katsauksessa keskityttiin tutkimuksiin, joissa oli verrattu etävastaanottoja lähivastaanottoihin. Katsauksen perusteella etävastaanotot olivat yhtä vaikuttavia kuin lähivastaanotot kliinisten päätetapahtumien osalta ja potilaat olivat niihin tyytyväisiä. Etävastaanotot eivät kuitenkaan sovellu kaikille potilaille. Lähivastaanotot soveltuvat paremmin suuren riskin potilaille ja tilanteihin, joissa kliininen tutkimus oli välttämätöntä. Lähivastaanotto soveltuu paremmin myös tilanteihin, joissa potilaan on haastavaa kommunikoida puhelimen tai videon välityksellä. Etävastaanotot voivat soveltua paremmin potilaille, joilla on hyvä terveyslukutaito ja heille, joille lähivastaanotolle matkustaminen on hankalaa. Tutkijoiden mukaan pitkäaikaisairauksien seurantakäynnit voivat soveltua hyvin etävastaanotoille. Etävastaanottojen onnistuneen implementaation edellytys on henkilökunnan koulutus ja toimiva tekniikka. Etävastaanottojen kustannusvaikuttavuudesta tarvitaan lisää tutkimusta. (Carrillo de Albornoz S ym. Fam Pract 2022;39:168)

Etäkanavilla on myös tahattomia seurauksia

Etäkanavilla pyritään parantamaan hoidon saatavuutta ja lisäämään hoidon tehokkuutta. Brittiläisessä laadullisessa tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, millaisia tahattomia seurauksia erilaisilla etäkanavilla on. Tutkimusta varten haastateltiin etäkanavista kokemusta omaavia terveysasemien ammattilaisia sekä potilaita. Tutkimuksen tulosten mukaan osalle potilaista saattaa olla vaikeaa esittää asiansa napakasti digitaalisten työkalujen välityksellä esimerkiksi sähköisiä lomakkeita käytettäessä. Potilaat saattoivat olla myös epävarmoja siitä, kuka heidän sähköisiä yhteydenottojaan käsitteli terveysasemilla. Digitaalisiin työkaluihin koettiin liittyvän potilaiden eriarvoistumisen riski, jos niitä käytettiin ensisijaisena yhteydenotokanavana. Ammattilaiset kokivat digitaalisten työkalujen lisäävän heidän työtään, mikä johtui uusista

työprosesseista ja seurattavista sovelluksista. Nämä saattoivat lisätä myös palveluiden kysyntää. Ammattilaiset kokivat myös eristäytyvänsä omiin huoneisiin aiempaa enemmän prosessoidessaan etäkanavia. Positiivisena tahattomana vaikutuksena nähtiin ammattilaisten välisen moniammatillisen työskentelyn ja ymmärryksen lisääntyminen. (Turner A ym. Br J Gen Pract 2022;72:e128)

Tekoäly diagnosoi päänsäryn yleislääkärinä paremmin

Islantilaisessa tutkimuksessa selvitettiin tekoälysovelluksen kykyä tehdä päänsäryn diagnooseja verrattuna yleislääkärinä. Tutkimusta varten kerättiin tiedot potilaskertomuksista edellisen 14 vuoden ajalta neljän tavallisimman primaarisen päänsärkysairauden osalta. Tutkimukseen valikoitui 2 563 potilaskertomusteksteihin perustuvaa päänsärkytapausta, ja niihin liittyen oli asetettu diagnoosi. Teksteissä kuvatut oireet ja löydökset muutettiin numeerisiksi ja binaarisiksi arvoiksi ja niistä muodostettiin 254 kysymys-vasausparia, jotka annettiin tekoälysovellukselle opetusaineistoksi. Tämän jälkeen tekoälysovelluksen suoriutumista sadan päänsärkytapauksen diagnosoinnissa verrattiin yleislääketieteen erikoislääkärin ja erikoistuvaan lääkäriin päättelyyn sekä potilaskertomuksesta ilmenevään päänsärkydiagnoosiin. Tekoälysovellus diagnosoi molempia lääkäriryhmiä paremmin päänsäryt. Diagnostiikan tunnusluvut olivat tekoälysovelluksella lääkäriryhmiä paremmat lukuun ottamatta spesifisyyttä. Heikompi tarkkuus liittyi lähinnä jännityspäänsäryn diagnostiikkaan. Tekoälysovelluksen ennusteiden SHAP-arvojen perusteella tekoälysovellus näytti tekevän diagnoosinsa samoilla perusteilla kuin lääkärikin. Tutkijat toteavat, että tutkimuksen kautta saadaan tietoa tekoälysovellusten turvallisuudesta ja tarkkuudesta sekä siitä, mihin niiden päättely perustuu. Tämä on niiden hyväksyttävyyden kannalta olennaista. (Ellertsson S ym. Scand J Prim Health Care 2021;39:448)

TUOMAS KOSKELA
Tampereen yliopisto